

EXPROPIACIONS DE TERRENYS AL TERME DE TAMARIT PER A LA CONSTRUCCIÓ DE L'ESTACIÓ D'ALTAFULLA-TAMARIT I VIA FÈRRIA

Josep Maria Sanet i Jové

Resum: Expropiació de terrenys ubicats al terme de Tamarit per tal de construir l'estació d'Altafulla-Tamarit i la via fèrria. Pertanyien a cinc propietaris.

Paraules clau: Altafulla, Tamarit, Ramon Pijoan, Josep Alegret i Lladó, Francesc de Paula Yxart i Vives, Gaietà de Martí i Veciana, Teresa, Bernadí i Romuald Pijoan i Cabré, Tarragona, Martorell, Barcelona.

Abstract: Compulsory purchase of several plots of land situated in Tamarit municipal area in order to build Altafulla - Tamarit train station and railway line. The plots of land belonged to five owners.

Keywords: Altafulla, Tamarit, Ramon Pijoan, Josep Alegret i Lladó, Francesc de Paula Yxart i Vives, Gaietà de Martí i Veciana, Teresa, Bernadí i Romuald Pijoan i Cabré, Tarragona, Martorell, Barcelona.

L'estació de tren d'Altafulla es va construir en terrenys del municipi de Tamarit i, per això, es denomina estació Altafulla-Tamarit. Aquest darrer municipi es va integrar a Tarragona el 1951.

El procés de valoració i de pagament de les terres expropiades es va iniciar el 1862 i no va acabar del tot fins al març de 1872.¹ Com veurem, els terrenys van ser expropiats, molt abans de formalitzar les escriptures de compravenda, per manca d'un acord inicial en el peritatge d'avaluació de les parcel·les i, aleshores, ja feia bastant de temps que circulava el ferrocarril, concretament el primer que va passar fou el dia 15 d'abril de 1865. Aquesta línia de tren formava part del traçat Tarragona-

¹ BRULLES ENERIZ, Lluís, CATALÀ MASSOT, Lluís. *L'estació de ferrocarril d'Altafulla-Tamarit (1865-2015)*. Centre d'estudis d'Altafulla: 2015.

Martorell-Barcelona, de la qual n'era concessionària la Sociedad de los Ferrocarriles de Tarragona-Martorell-Barcelona.

En relació a les terres contigües a les expropiades, solament hi fem constar els noms dels seus propietaris, prescindint dels punts cardinals i els topònims.

Terres de Ramon Pijoan i Soler. Aquest propietari, d'ofici espardenyer, veí del Vendrell de 53 anys d'edat, va atorgar poders al seu sogre, de 71 anys d'edat, Jaume Dalmau i Rius, pagès, veí d'Altafulla, perquè pogués escripturar la venda de dos trossos de terra a la Sociedad de los Ferrocarriles de Tarragona-Martorell-Barcelona, representada pel seu apoderat, l'enginyer industrial Climent Genescà i Caballé. Aquest instrument públic es va materialitzar el 14 d'abril de 1871, davant el notari de Tarragona Ignasi Ferrer i Castellà. **Primer tros.** La peça de terra, no conreada, tenia una superfície d'un quart i mig de jornal (2.281 metres quadrats), situada a la partida de les Sínies. **Segon tros.** Media 304 metres quadrats i estava ubicat a la partida del Vinyet. Limitava amb terres de: Teresa Oliva, vídua de Jaume Espina, i de Domènec Teixell. Si una vegada posats els senyals es necessitava més terreny, aquest es pagaria a 31 cèntims el metre quadrat. El propietari va rebre en total 417 pessetes per la terra expropiada.²

Terres de Josep Alegret i Lladó. Era rellotger i estava aveïnat a Tarragona i, el 15 d'abril de 1871, va legalitzar davant el notari Ignasi Ferrer i Castellà la venda de dos trossos de terra a la Sociedad de los Ferrocarriles de Tarragona-Martorell-Barcelona. **Primer tros.** Tenia una superfície de 4.945 metres quadrats i, abans d'esser ocupat per la via del tren, era de vinya i secà; formava part del terme rural de Monnars, partida del Prat o Campgran. Delimitava amb terres de: Francesc Rosell, Josep Oliver i de Joan Alegret i Aymat. **Segon tros.** Tenia una cabuda de 4.259 metres quadrats, era part vinya, regadiu i secà, estava situat al terme rural de Monnars, partida Casanova. Limitava amb terres d'Antoni Virgili, conegut pel del Mas Rabassa, Francesc Rosell, Francesc Oliver, Francesc Rull i Josep Virgili (a) Madrona. Les propietats expropiades li pertanyien, la primera per compra que va fer al seu germà Joan Alegret, preveure, i la segona per la donació que els seus pares van establir en les seves capitulacions matrimonials.

El preu total d'aquesta venda fou de 5.654,50 pessetes; o sia 1.938,50 pessetes per la porció de la finca del Prat, 3.110,25 pessetes per la de Casanova, i les restants 605,75 pessetes pels interessos acreditats fins aquesta data.³

Terres de Francesc de Paula Yxart i Vives. Hisendat. El setembre de 1863 l'Yxart va vendre, per mitjà d'un document privat, dos trossos de terra a la Sociedad de los Ferrocarriles de Tarragona-Martorell-Barcelona amb el compromís

² AHT. PT. Reg. 7824, f. 137-143.

³ AHT. PT. Reg. 7824, f. 145-151.

de formalitzar, en escripturar pública, la compravenda quan fos requerit; fet que es va oficialitzar davant el notari de Tarragona Ignasi Ferrer i Castellà, el febrer de 1872.

Primer tros. Tenia una extensió de 2.054 metres quadrats, aleshores de regadiu, i formava part d'una peça de terra coneguda com l'Hort de Vives de Dalt, partida del Vinyet. Limitava amb terres de: l'Hort de Vives de Baix, Francesc Batlle i amb la finca dita la Cabana dels hereus de Jaume Espina. **Segon tros.** Tenia una superfície de 174 metres quadrats, llavors també era de regadiu, i formava part de l'Hort de Vives de Baix, partida del Vinyet. Afrontava amb el terratinent: Gaietà de Martí i Veciana i amb la mateixa finca expropiada. Sobre aquests terrenys si va bastir la via fèrria, l'estació amb la seva andana, pati de sortida de l'estació i demés annexes.

En el mateix acte l'Yxart, a més a més, els hi va vendre la resta de la finca de l'Hort de Vives de Dalt, de 1.360 metres quadrats. El total del preu de la terra alienada fou de 14.250 pessetes, terra que li pertanyia, segons fa constar, per herència dels seus pares.⁴

Terres de Gaietà de Martí i Veciana. Tenia 50 anys quan, el maig de 1871, va vendre sis trossos de terra a la Societat de los Ferrocarriles Tarragona-Martorell-Barcelona.

Primer tros. Era de secà, tenia una cabuda de 6.246 metres quadrats i havia format part de l'heretat Caseta d'una extensió de 73 jornals. Limitava amb els següents propietaris: marquès de Tamarit, Josep Dols, Joan Boireu, Josep Roger, Teresa Plana de Basas, Joan de Ferrer i Duran, Josep Marquès, Bernardí Pijoan, Josep Virgili, Joan Querol i Antoni Virgili. **Segon tros.** Havia estat de regadiu i tenia una superfície de 5.304 metres quadrats. Fitava amb terrenys de: Josep Ibern, Bernardí Pijoan, Joan Marquès, Joan Boireu i Josep Roger. **Tercer tros.** Tenia una extensió de 2.102 metres quadrats, abans era d'horta. Afrontava amb terres de: Bernardí Pijoan, marquès de Tamarit, Josep Virgili, amb la marmessoria de Joan Gallard, Teresa Plana i Josep Ibern. **Quart tros.** Situat a la partida del Vinyet, tenia una cabuda de 3.538 metres quadrats. Delimitava amb els següents propietaris: Teresa Plana i Josep Maria Gatell. **Cinquè tros.** Situat també a la partida del Vinyet, tenia una superfície de 1.859 metres quadrats. S'hi havia plantat vinya i si feia horta. Era contigu a terres de: Mariana Trémul, Joan Vilà i Francesc Batlle. **Sisè tros.** Aquesta darrera parcel·la, de 2.163 metres quadrats, havia format part d'una peça de terra anomenada Matapollastres, així mateix de la partida del Vinyet. Limitava amb propietats de Marianna Trémul.

Aquesta venda es va atorgar mitjançant els pactes següents, primer: el pagament de tots el censos, censals i demés gravàmens, que afectessin a algun d'aquests ter-

⁴ AHT. PT. Reg. 7826, f. 249-256.

renys, anirien a càrrec del venedor; segon: si una vegada practicada la fitació de la línia fèrria hi hagués la necessitat d'ocupar més superfície de terra, aquesta es pagaria a 50 cèntims el metre quadrat, i tercer: la Sociedad de los Ferrocarriles de Tarragona-Martorell-Barcelona es compromet a construir, en un termini d'un any a partir de la data de l'escriptura, un pont de pas superior a la finca anomenada Caseta, per a facilitar el pas del camí que de la carretera condueix a Tamarit. El valor total de l'expropiació ascendí a 27.340,50 pessetes.

Gaietà de Martí manifestà que totes aquestes finques li pertanyien com hereu universal del seu difunt pare Francesc de Martí i Móra.⁵

Terres dels germans Teresa, Bernardí i Romuald Pijoan i Cabré. Eren veïns d'Altafulla i, el maig de 1871, van formalitzar la venda d'un tros de terra a la Sociedad de los Ferrocarriles Tarragona-Martorell-Barcelona, representada pel seu enginyer industrial, inspector dels moviments dels trens, Climent Genescà i Caballè. La parcel·la expropiada tenia una cabuda de 1.800 metres quadrats i estava situada a la partida Gaià. Afrontava amb terres de Gaietà de Martí, Joan Marquès i de Francesc Yxart.

A part de fer constar, en l'escriptura de compravenda, que tots els gravàmens que poguessin afectar aquest terreny anaven a càrrec del venedor, s'explicità que si, una vegada fet l'amollonament de la línia fèrria fos necessari ocupar més superfície de la venuda, aquesta es pagaria a raó de 57 cèntims i mig el metre quadrat. El preu d'aquesta venda fou de 2.477,51 pessetes.⁶

Dir, com a cloenda, i segons el contingut dels instruments públics que hem trobat en els protocols notariais servats a l'Arxiu Històric de Tarragona, el valor total de la terra expropiada fou de 50.139,51 pessetes corresponent a 38.389 metres quadrats.

⁵ AHT. PT. Reg. 7824, f. 291-300.

⁶ AHT. PT. Reg. 7824, f. 333-342.